

1. Прочетете и изпълнете задачите:

Много отдавна хората измислили истории, за да си обяснят някои загадки или неща, които не разбират. Тези истории се наричат митове и легенди.

Митовете са старинни предания за произхода на света, за свръхестествени същества и богове, за необикновени герои и събития.

Легендата – приказна история на света, в който живеем.

Легенди има във фолклора на всички народи. „Легенда“ е латинска дума, чието първо значение е било „нещо, което си струва да се разкаже и чуе“.

Днес схващаме легендите като устни народни приказки, които се предават от поколение на поколение. Някои описват религиозни истории (каквато е българската легенда „Господ и дяволът правят света“).

Други се отнасят до исторически събития или до географски обекти (реки, скали, планински върхове). Много легенди са свързани със значими сгради и строежи (домове, църкви, манастири, мостове и др.), които имат дълга история и са част от традицията и паметта на хората в дадена област или населено място.

Легендите са творби с фантастични, но и с действителни герои и истории.

Легендите, дори когато са за действителни личности, места или исторически събития, съдържат много фантастични елементи.

Кое определение за мит е вярното?

- ☐ Старинно предание за измислени личности и събития от историята на даден народ.
- ☐ Старинно предание за произхода на света, за свръхестествени същества и богове, за необикновени герои и събития.
- ☐ Старинно предание за действителни личности и събития от историята на даден народ.

Кое определение за легенда е вярното?

- ☐ Предание, в което се разказва за приказни и фантастични личности и събития.
- ☐ Предание, в което се разказва за измислени и фантастични личности и събития.
- ☐ Предание, в което се разказва за реални и фантастични личности и събития.

Кое от следните твърдения е вярно?

- ☐ Митовите са устно творчество, а фолклорът – писмено.
- ☐ Митовите разказват за съдбата на човека, а фолклорът – за сътворението на света и боговете.
- ☐ Митовите са свещени разкази, а фолклорът не е свещен – той съпътства човешкото всекидневие.
- ☐ Митовите са за деца, а фолклорът е за възрастни.

Свържете думите с техните значения.

харман

равно кръгло място за вършитба

нявга

в различните религии дявол, демон, зъл дух

Сатана

някога

тепсия

голям кръгъл меден съд

2. Прочетете и изпълнете задачите:

Какво е фолклорна вълшебна приказка?

Фолклорните приказки имат древен произход. Те се разделят на различни видове: приказки за животни, битови приказки (разказващи за човешките добродетели и недостатъци) и вълшебни приказки.

Във вълшебните приказки вълшебствата и чудесата заемат централно място.

В тях обикновено героят преодолява препятствия и преживява изпитания, за да получи това, към което се стреми – златни ябълки, жива вода за болния родител, магически предмет.

В центъра на фолклорната вълшебна приказка стои борбата между доброто и злото.

Тези приказки имат винаги щастлив край – героят преодолява изпитанията, успява да победи злото и да постигне сполука и щастие.

Основните елементи в сюжета на вълшебните приказки са:

- Идва някаква беда.
- Героят тръгва на път.
- Появяват се трудни препятствия.
- Героят се среща с дарител или помощник.
- Героят попада в друг свят или на непознато място.
- Героят извършва подвизи.
- Героят получава награда.

Основните типове герои във вълшебните приказки са:

- Герой
- Вредител
- Отправител
- Лъжегерой
- Дарител

РАПРЕДЕЛЕТЕ В ТАБЛИЦИТЕ ГЕРОИТЕ ОТ „ЗЛАТНОТО МОМИЧЕ“

Герой	Отправител	Вредител	Дарител	Лъжегерой

Доведеното момиче Бабицката Завареното момиче Матехата Бащата

Разпределете в таблицата героите от приказката „Тримата братя и златната ябълка“ според ролите, характерни за вълшебните приказки.

Герой	Лъжегерой	Вредител	Помощник

двамата
по-големи
братя

най-
малкият
брат

орлицата

ламята

3. Прочетете и изпълнете задачите:

Какво е **опозиционна двойка** герои?

Герои, които живеят в едни и същи условия – например в едно и също семейство - изминават един и същ път и попадат в еднакво положение. Но техните качества са коренно противоположни. По противоположен начин те се отнасят към това, което ги заобикаля, и според поведението си получават противоположни неща – награда и наказание, красота и грозота.

Такива двойки герои се наричат приказни опозиционни двойки герои (опозиция е латинска дума, която означава „противопоставяне“).

Какво означава опозиционна двойка герои?

- ☐ герои, които са противоположни по качества ☐ герои, които си приличат ☐ герои, които не си приличат

Приказката „Тримата братя и златната ябълка“ е преразказана от:

- ☐ Ангел Каралийчев ☐ Елин Пелин ☐ Иван Вазов ☐ Ран Босилек

**В приказката животните говорят.
Как се нарича този художествен похват?**

- ☐ олицетворение ☐ епитет ☐ повторение

4. Прочетете и изпълнете задачите:

Какво е официален календар и какво е фолклорен (традиционен) календар?

Думата „календар“ произлиза от латинската дума „календи“. С нея древните римляни означавали първия ден от месеца в римския календар. В официалния календар времето е подредено по дни, седмици и месеци. В него са отбелязани официалните празници на държавата, работните и почивните дни.

Фолклорният празничен календар по традиция следва цикъла на сезоните, който наричаме природен кръговрат. Във фолклорния празничен календар се отразява както връзката на хората с природата, така и религиозната вяра и традициите на общността.

Още от древни времена в живота на народите се редуват делниците и празниците.

Празниците – както показва и самата дума – са „празни“ откъм всекидневен труд, на тях не се извършва всекидневната трудова дейност, характерна за делниците (работните дни, изпълнени с дела).

По какъв начин древните народи са измервали времето и са съставяли календари?

- ☐ чрез природните явления, небесните тела и сезоните
☐ чрез волята на боговете
☐ чрез събития от личния си живот
☐ чрез методите на математиката

Под наименованието „празници“ разбираме:

- ☐ „празни дни“, в които нищо не се случва.
☐ рождения ден на всеки отделен човек.
☐ дни, които имат особено значение за общността и в които се изпълняват обреди за здраве, живот
☐ дни, в които народът се труди.

Кои са най-важните празници в различните религии?

Традиционните празници са колективни, в тях участва цялата човешка общност, която се чувства свързана с наследството и религията на прадедите си.

Коледа, Великден, Пасха, Курбан байрам и Гергьовден са едни от най-известните празници на християните, мюсюлманите и евреите. Те са свързани с три различни религиозни традиции на

различни общности, но имат много важни общи черти – радостта, почитта към Бога, към наследените обичаи, грижата не само за своите, но и за чуждите и непознатите, за гладните и бедните. Това са празници, които укрепват доброто в отношенията между хората.

Най-големият зимен празник във фолклорния празничен календар е

- ☐ Коледа. ☐ Еньовден. ☐ Сирни заговезни. ☐ Гергьовден.

Религиозното значение на празника Великден е:

- ☐ спасяването на евреите от робството в Египет. ☐ раждането на бог Зевс.
☐ нито едно от изброените. ☐ възкресението на Исус Христос.

Еврейският празник Пасха е свързан с името на:

- ☐ Свети Георги. ☐ Мойсей. ☐ Исус Христос. ☐ Свети Димитър.

На празника Курбан Байрам се:

- ☐ иска прошка от по-възрастните. ☐ сплитат венци от цветя. ☐ приготвя безквасен хляб. ☐ боядисват яйца.

Какво значение имат празничните ритуали?

Ритуалите (обредите) са важна част от традиционните празници. Наричаме ги още народни обичаи. Те представляват традиционни поредици от действия, чрез които да се постигнат ред и хармония в природата, в живота на общността и в отношенията между човека и Бога.

Такива ритуали са например коледуването на Коледа, боядисването на яйца за Великден, четенето на свещения текст на трапезата на Пасха, принасянето в жертва на животно на Курбан байрам, люлеенето на люлки на Гергьовден. Храната на празниците също е ритуална – тя не е просто храна, а знак за скрепяването на връзката между хората и между всеки отделен човек и Бога.

Словото в празника също има ритуален характер – благопожеланията, песните, молитвите са били пренасяни от народните традиции и са били наследявани поколение след поколение и в продължение на векове.

Песните и благословиите, свързани с действията на общността по време на празниците, наричаме:

- ☐ обредни. ☐ юнашки. ☐ митически. ☐ нито едно от изброените.